

PEMETREKSED /CISPLATIN - pasientinformasjon

Pemetreksed (Alimta ®) /cisplatin er en kombinasjonskur som består av medikamentene cisplatin og pemetreked. Kuren gis til pasienter med lungekreft og ved kreft i brysthinnen. Hvor mange kurer som gis, vurderes individuelt. Før hver kur tas blodprøver. Dette gjøres enten dagen før eller samme dag som du skal ha kur.

Før du kan starte behandling med pemetreksed må du ha startet forbehandling med to typer vitaminer (B-12 og Folsyre), som reduserer bivirkningene av pemetreksed. Folsyretabletter tas daglig så lenge behandlingen pågår. Du må starte minst 5 dager før første pemetreksed-behandling, og fortsette å ta folsyretabletter i 21 dager etter siste behandling. Vitamin B12 gis som injeksjon (i muskulaturen) minst 5 dager før pemetreksed-behandling starter og deretter ca. hver 9. uke under behandlingen. Vitamin B12-sprøyten settes som hovedregel hos fastlegen. Vitamin B12 kan også gis som tabletter som du tar daglig.

Hvordan kan jeg forberede meg?

Du skal ta allergiforebyggende medisiner kvelden før kur, kurdagen og dagen etter. På morgenen kurdagen skal du i tillegg ta kvalmeforbyggende medikamenter. Du får resept på alle medikamentene, det er viktig at du tar disse som forskrevet av legen. Vi anbefaler at du spiser vanlig frokost før du kommer til behandling.

Hvordan foregår behandlingen?

Før kuren starter får du lagt inn en kanyle i en blodåre på armen. Behandlingen varer i overkant av en time, men siden du skal ha intravenøs væske i forkant og etterpå tar hele behandlingen i overkant av fire timer. Det brukes en dråpetellemaskin (infusjonspumpe) for at riktig mengde væske skal gå inn på riktig tid. I forbindelse med kuren får du mye væske. Det er derfor viktig å måle utskillelse av urin. Ved tegn på væskeopphopning i kroppen vil vanndrivende medikamenter bli forordnet av lege. Etter at kuren er avsluttet kan du reise hjem.

Bivirkninger det kan være nyttig å kjenne til i forbindelse med denne kuren

Kvalme

Kvalme og uvelhet er vanlig, særlig de første dagene. Kvalme forebygges ved å ta de kvalmeforebyggende medikamentene legen har foreskrevet. Fortsett med kvalmeforebyggende medikamenter selv om du ikke opplever kvalme, da det kan være effekten av disse som forhindrer kvalmen. Du får også resept på medikamenter du kan ta i tillegg dersom du likevel blir kvalm. Dersom kvalme blir et problem for deg når du er hjemme og de rådene du har fått ikke hjelper, tar du kontakt med fastlegen eller lokalsykehuset. Noen kan ha god effekt av å endre medikamenter.

Allergiske reaksjoner

Cisplatin kan i sjeldne tilfeller gi allergiske reaksjoner. Symptomer på dette kan være varmfølelse i ansiktet, utslett og kløe, tung pust, trykkfølelse i brystet og akutte ryggmerter.

Forholdsregler:

- gi beskjed til lege/sykepleier om du har kjente allergier.
- ta kontakt med fastlegen din eller lokalsykehuset dersom tegn til allergiske reaksjoner inntreffer etter at du kommer hjem.

Hudreaksjoner

Pemetreksed kan gi alvorlige hudreaksjoner som hudirritasjon og utslett. For å forebygge dette får du allergiforebyggende medikamenter.

Påvirkning av hørselen

Cisplatin kan i enkelte tilfeller påvirke det indre øret i form av øresus, pipelyder og nedsatt hørsel. Nedsatt hørsel kan vedvare etter avsluttet behandling. Dersom du utvikler øresus eller opplever redusert hørsel mellom kurer er det viktig at du opplyser legen din om dette før neste behandling.

Nevrologiske symptomer

Cisplatin kan påvirke perifere nerver og gi prikkinger, nummenhet eller følelsesløshet i fingre og/eller tær. Det er viktig at du informerer legen hvis du opplever dette. Det er vanlig at plagene avtar etter avsluttet behandling.

Nyrefunksjon

Cisplatin kan svekke nyrefunksjonen. Det er derfor viktig at du får i deg nok væske og har en god urinproduksjon. Mørk urin er tegn på at du har fått for lite væske. Hevelse i ben eller armer kan være et tegn på at nyrene ikke skiller ut nok væske. I begge tilfeller bør du ta kontakt med lokalsykehuset.

Hårtap

Noen kan miste håret av denne cellegiftkuren. Det medfører i varierende grad også kroppshår som øyevipper, øyebryn og kjønnsår. Håret kan falle av i løpet av de første to til tre ukene etter oppstart med cellegift, eller det kan gradvis tapes over en periode på flere uker. Etter avsluttet cellegiftbehandling kommer håret tilbake. Håret kan endre litt karakter, både når det gjelder farge og struktur. NAV dekker utgifter til parykk eller hodeplagg. Du får rekvisisjon av lege.

Påvirkning av benmargen

Benmargen produserer røde og hvite blodlegemer, samt blodplater. Cellegiften kan føre til forbigående nedsatt produksjon, slik at antallet hvite blodlegemer reduseres. Dette kan medføre svekket infeksjonsforsvar (lavt antall hvite blodlegemer), tendens til neseblødning og hudblødninger (lavt antall blodplater), samt lav blodprosent. Ved lavt antall hvite blodlegemer, kan det være risiko for alvorlig infeksjon som raskt må behandles i sykehus. Forsøk å leve et mest mulig normalt liv, men hvis mulig unngå nærkontakt med mennesker du vet har en infeksjon, som for eksempel forkjølelse.

Kontakt umiddelbart lokalsykehus (om det så er midt på natten) dersom du:

- har feber 38,3°C eller høyere målt en gang eller vedvarende temperatur på 38,0°C eller høyere i mer enn en time. Det er anbefalt at du tar temperaturen i endetarmen med et elektronisk termometer.
- føler deg uvel, har sykdomsfølelse og/eller har symptomer på infeksjon (f. eks. hoste, frysninger, diaré, svie ved vannlatning).
- har nese- og/eller hudblødninger.

Tretthet

Du kan føle deg trett under behandlingen, med økt behov for å hvile. Opplevelsen av tretthet er mest uttalt den første uken etter kur. Det er viktig å finne en balanse mellom aktivitet og hvile. Gi deg selv lov til å hvile mer enn du gjør til vanlig. Undersøkelser viser imidlertid at det er gunstig å være i noe fysisk aktivitet.

Såre slimhinner

Cellegiftbehandling kan gi tørre og såre slimhinner i munn og svelg, noen cellegifter mer enn andre. Såre slimhinner og nedsatt spyttproduksjon kan føre til hull i tennene, tannkjøttproblemer og gi grobunn for oppvekst av bakterier og sopp. God munnhygiene kan forebygge problemer

Plagene kommer gjerne den første uken etter avsluttet kur, og hos noen kan de vare gjennom hele behandlingsperioden. Slimhinnene i underlivet, nesen og øynene kan også bli såre/tørre. Sårhet i øynene kan opptre som tåreflod eller føles som sand i øynene.

Diaré

Hos noen pasienter kan cellegiftbehandling gi forbigående sår og irritert tarmslimhinne, og forårsake diaré. Ved diaré taper kroppen væske og salter. Hvis du opplever vandig diaré i mer enn ett døgn eller har flere løse avføringer daglig i mer enn et par dager, må du kontakte fastlegen/lokalsykehuset.

Nedsatt fruktbarhet

Under behandling kan kvinner få uregelmessig menstruasjon, eller den kan stanse helt. Likevel bør kvinner bruke prevensjon både i behandlingsperioden og i cirka ett år etter, på grunn av risiko for skader på eggcellene under behandlingene.

Produksjon av sædceller hos menn påvirkes, og dette gjør at befruktningsevnen blir nedsatt. Hos de fleste vil sædproduksjonen bedre seg de første årene etter kurene. På grunn av risiko for skade på sædceller er det viktig å bruke sikker prevensjon under og det første året etter avsluttet cellegiftbehandling